

ВІКТОРІЯ СЕРГІЇВНА МАКАРЕНКО,

кандидат юридичних наук,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3310-0684>,

e-mail: viks.gerasymenko@gmail.com

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ: ДОСВІД УГОРЩИНИ

Досліджено витоки та загальні засади протидії такому негативному соціальному явищу, як корупція. З'ясовано місце Угорщини та України у світовому рейтингу сприйняття корупції. Розглянуто основні організації, діяльність яких спрямована на запобігання та протидію корупції, серед яких основною є Національна служба захисту. Крім того, вивчено основні міжнародні регулятивні акти антикорупційної спрямованості, що діють на території Угорщини.

Ключові слова: корупція, Угорщина, Україна, протидія корупції, антикорупційна діяльність, боротьба з корупцією.

Оглядова стаття

Постановка проблеми

Корупція як явище є однією з найбільш поширених проблем сучасного світу, яка негативно впливає на нормальний розвиток держави. Саме тому будь-яка країна, що обрала шлях демократії, прагне до викорінення корупції в усіх сферах функціонування державного апарату і суспільства в цілому. Угорщина є однією з країн Вишеградської групи або Вишеградської четвірки, до складу якої входять також такі країни Центральної Європи, як Чехія, Словаччина та Польща, окремі напрямки розвитку яких досить часто розглядаються спільно або у порівнянні один з одним. Так відбувається, оскільки Вишеградська четвірка є культурним і політичним альянсом країн, які є членами Європейського союзу (усі – з 1 травня 2004 р.) і НАТО, створеним із метою розвитку військового, культурного, економічного й енергетичного співробітництва, а також сприяння їх інтеграції в ЄС на ґрунті спорідненої закордонної політики, спільного історичного досвіду та географічного розташування. Крім того, всі ці країни є постсоціалістичними, що також дещо наближує стратегію розвитку їх економіки до української.

Для дослідження Угорщина як країна становить інтерес тому, що, по-перше, межує з Україною, а отже, наші країни співпрацюють у різних напрямках діяльності; по-друге, між нашими країнами існує трудова міграція, що означає взаємний обмін традиціями і культурою провадження підприємницької діяльності, запозичення принципів взаємодії роботодавця з працівниками тощо; по-третє, наші країни співпрацюють у політичній сфе-

рі, що означає обмін, серед іншого, принципами побудови політики в різних сферах розвитку країни, в тому числі антикорупційної діяльності держави; по-четверте, як Україна, так і Угорщина є постсоціалістичними країнами, що допомагає краще зрозуміти менталітет населення країни та шлях її розвитку.

Стан дослідження проблеми

Різноманітну проблематику у сфері протидії корупції як у національному, так і в міжнародному аспекті розробляли такі науковці, як Н. О. Армаш, О. І. Безпалова, В. М. Галунько, В. Д. Гвоздецький, В. О. Іванцов, А. Т. Комзюк, М. І. Мельник, Р. О. Мельник, Є. В. Невмержицький, С. О. Шатрава та ін. Проте залишаються недостатньо дослідженими українськими ученими питання антикорупційної діяльності в Угорщині, хоча ця країна є однією з наших близьких сусідок.

Мета і завдання дослідження

Метою нашої оглядової статті є з'ясування витоків становлення антикорупційної діяльності на території Угорщини, її результатів та можливостей впровадження окремих положень у національну правову систему.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна полягає в дослідженні досвіду діяльності, спрямованої на запобігання та протидію корупції в Угорщині – країні, що межує з Україною, є постсоціалістичною країною і державою – членом Європейського Союзу з 2004 р.

Виклад основного матеріалу

Корупція – це не лише злочин. Це явище підриває довіру суспільства до державних інституцій, спотворює конкуренцію, збільшує державні витрати і ставить під загрозу демократію. Саме тому держава зобов'язана боротися з корупцією і прагнути ліквідувати це явище. Цієї мети можна досягти шляхом посилення опору організацій корупції та підвищення обізнаності громадськості щодо її розповсюдженості.

З метою забезпечення більш повного розуміння проблематики слід розглянути визначення поняття «корупція». Саме слово походить від латинського терміна «*corruptio*», що означає моральну зіпсутість [1]. С. І. Ожегов розуміє корупцію як підкуп хабарями, продажність посадових осіб, політичних діячів¹.

В Угорщині корупція розуміється як соціальне явище, за якого хтось зловживає владою, якою він наділений, щоб отримати певну вигоду для себе особисто або для певної групи осіб [2, с. 7]; поведінка особи, яка відхиляється від загальноприйнятих правил заради особистої вигоди (в юридичному й етичному вираженні) [3] тощо. Проте найчастіше угорські вчені говорять про корупцію як про зловживання делегованою владою в інтересах окремої особи або групи осіб [4; 5].

За даними Індексу сприйняття корупції в 2019 р., Угорщина отримала оцінку 44 бали та посідає 70 місце зі 180 країн світу. Для порівняння – Україна перебуває на 126 сходинці з оцінкою 30 балів². Проте це не кращий показник для Угорщини. Наприклад, у 2015 р. країна посідала п'ятдесяту позицію у світовому рейтингу³.

З 2013 по 2019 рр. рейтинг Угорщини у Світовому індексі свободи преси впав з 56 до 87 у світі. Драматичне зрушення відбулося, коли 476 приватних медіа-компаній одночасно передали свою власність без жодних компенсацій Центрально-Європейському фонду преси та ЗМІ.

Опитування 2016 р. показало, що дві третини угорців уважають свій уряд корумпованим, а 60 % – що корупція в Угорщині поширюється на вищі органи державної влади, включно з Прем'єр-міністром Віктором Орбаном. При цьому, за даними Трансперенсі Інтернешнл Угорщина, 90 % угорців у віці 15–29 років упевнені, що корупція існує в політичній сфері їхньої країни. Більше того, лише 25 % молодих людей вважають, що до повідомлень про корупцію в уряді ставитимуться серйозно. Це відображає гостру потребу населення у змінах, але повноваження, накопичені в результаті корупційної діяльності, дозволяють політичній партії Фідес (угор. *Fidesz – Magyar Polgári Szövetség*), головою якої є Віктор Орбан, продовжити термін перебування при владі [6]. Угорці вважають корупцію явищем, що стає дедалі серйознішою проблемою. За даними міжнародного опитування, проведеного у 2016 р., 57 % респондентів упевнені, що корупція посилилась за останні чотири роки. Більше половини учасників дослідження показали, що антикорупційні заходи уряду були недостатніми. Цей результат указує на значну негативну тенденцію, оскільки згідно з аналогічним дослідженням Трансперенсі Інтернешнл Угорщина, опублікованим у 2013 р., тільки 48 % респондентів були не задоволені діяльністю уряду⁴.

В Угорщині можна виділити два основні види корупційної діяльності. Один – це незаконне поводження у приватному секторі, а інший – корупція на перетині приватної та громадської сфер, на яких ми зупинимось більш детально. Інше важливе розмежування здійснюється за критерієм мети та поділяється на такі типи корупції, як «забезпечення виживання» та «власний корисливий інтерес». Багато підприємств утягнуто до так званої корупції забезпечення виживання, тобто вони провадять незаконну діяльність, яка дозволяє їм зберігати більшу частину свого прибутку в підприємстві (замість того, щоб платити її державі), і завдяки цьому виживання компанії стає можливим. Інакше кажучи, компанія може або уникати сплати податків, або виплачувати частину заробітної плати «в конверті», практикувати незареєстровану зайнятість або надавати послуги без видачі рахунків-фактур тощо. Феномен корупції забезпечення виживання

¹ Коррупция // Толковый словарь Ожегова онлайн : сайт. URL: <https://slovarozhegova.ru/word.php?wordid=12029> (дата звернення: 16.05.2020).

² Індекс сприйняття корупції – 2019 // Transparency International Ukraine : сайт. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (дата звернення: 16.05.2020).

³ CPI – 2015 // Transparency International Hungary : сайт. URL: <https://transparency.hu/en/adatok-a-korrupcirol/korrupcio-erzekelesi-index/cpi-2015/> (дата звернення: 16.05.2020).

⁴ GCB 2016 // Transparency International Hungary : сайт. URL: <https://transparency.hu/en/adatok-a-korrupcirol/globalis-korrupcios-barometer/gcb-2016/> (дата звернення: 16.05.2020).

набув значного поширення через високі податки й адміністративні збори, обтяжливу, складну податкову систему і правові норми, що дуже часто змінюються. Угорщина має один із найвищих рівнів оподаткування праці в регіоні. Корупцію «власного корисливого інтересу», у свою чергу, спрямовано на досягнення матеріальної або нематеріальної вигоди в обмін на «правильне» рішення за контрактом чи тендером, надання необхідної інформації тощо, що відносно легко зробити в непрозорому правовому середовищі й тому – надзвичайно привабливо.

Що стосується корупції у приватному секторі, то слід зазначити, що Угорщина – це країна з відкритою економікою, яка сильно залежить від зовнішніх ринків, що особливо виявляється під час фінансової кризи. Через невеликий обсяг економіки і високий ступінь участі держави в ринку (близько 50 % ВВП становлять державні витрати) конкуренція є слабкою, і угорські компанії значною мірою залежать у підтриманні своєї діяльності від державних субсидій і контрактів. В Угорщині 99 % компаній є представниками малого та середнього бізнесу, багато з яких належить до індивідуальних підприємців (67 %). Більшість із них працює за рахунок контрактів від одного великого клієнта (підприємства або держави), що робить їх існування залежним від них, а отже, уразливими для тиску з боку свого основного джерела доходу, що може призвести до корупції забезпечення виживання. У середньому корупція в ділових відносинах між підприємствами трапляється значно рідше, ніж у разі співробітництва з державою. Корупція забезпечення виживання є результатом занадто високих податків і заплутаних, складних тіньових процедур. У більш широких масштабах корупція в приватному секторі набуває форми появи картелів, які ділять ринок і встановлюють ціни, сприятливі саме для учасників цих картелів [7, с. 4–5].

Сфера перетину приватного та державного секторів набагато більше схильна до проявів корупції, ніж сфера приватних ділових відносин. Особливо спокусливими для незаконних дій є державні закупівлі, оскільки в цьому виді діяльності держава, а отже, і доступ до коштів, що перебувають у її розпорядженні, посідає провідне місце. Крім того, процедура державних закупівель є досить складною, заплутаною і містить багато «шпарин» для незаконної діяльності. Ще одним фактором сприяння корупції є те, що чиновники, залучені до процесу проведення закупівель, не отримують належного грошового за-

безпечення на посаді, до того ж в Угорщині рішення за тендерами ухвалюються колегіально, а не підписуються одноособово. Така особливість процедури призводить до того, що навіть у випадку виявлення, доведення корупційного правопорушення і ухвалення судом рішення про те, що законодавство було порушене через неправомірне рішення органу державної влади, штрафні санкції сплачуються також із державних коштів, і жодна конкретна особа не несе індивідуальної відповідальності [7, с. 6].

Звісно, це не вичерпний перелік видів корупційної діяльності, проте більшість із них підпадає під одну з перелічених вище категорій. Наприклад, освітні установи вважаються помірно корумпованими. 32 % студентів вважають, що викладацький склад не зовсім або лише частково чесний. 26 % сумніваються в чесності приймальних комісій, 46 % – в чесності студентської ради (кожен четвертий студент вважає, що єдиний спосіб потрапити в студентську раду – це корупція, дрібні угоди і допомога приятелів) і 52 % – в чесності державної освіти в цілому. При цьому майже чверть студентів використовує шпаргалки або інші засоби списування на іспитах. Але в цілому навіть якщо самі вони не списують, проте помічають, що це роблять інші, частіше за все вони про це ніколи не повідомлять. Насправді 15 % студентів упевнені, що вони не повідомлять про те, що стали свідками несправедливої процедури прийому, проведення іспитів або розподілу стипендій, а 39 % не впевнені, чи заявлять вони про це. За даними Світового барометру корупції, опублікованого в липні 2013 р., тільки 30 % населення Угорщини повідомить уповноваженим органам, якщо їм стане відомо про корупцію, що сьогодні є найнижчим показником у Європейському Союзі¹.

Далі ми пропонуємо розглянути, яким чином в Угорщині реалізується діяльність із протидії корупційним правопорушенням. Перш за все, слід сказати про організації, що прямо або опосередковано опікуються питаннями запобігання та протидії корупції.

У всіх країнах Вишеградської групи омбудсмен класифікується як одна з найсильніших установ, хоча він також розглядається як орган, що зазвичай чинить менший безпосередній вплив на корупційні ризики, ніж інші.

¹ Corruption in Hungary's Higher Education // Transparency International Hungary : сайт. URL: <https://transparency.hu/en/tarsadalmi-programok/ifjusagikutatas/korrupcio-a-magyar-felsooktatasban/> (дата звернення: 16.05.2020).

Незважаючи на те, що боротьба з корупцією не є основним пріоритетом омбудсмена в Угорщині, цей орган має велике значення для захисту прав громадян, прозорості та контролю в системі стримувань і противаг. Наприклад, попередній Уповноважений з основоположних прав Мате Сабо взяв активну участь у критиці окремих положень Закону «Про засоби масової інформації», що робили ЗМІ фактично залежними від держави. М. Сабо звернувся до Конституційного Суду з проханням розглянути деякі проблемні положення Закону про ЗМІ. Омбудсмен також звернув увагу Конституційного Суду на низку інших справ, таких як проблеми із забезпеченням неповнолітніх правопорушників, надто жорстке місцеве законодавство щодо безпритульних у районі Йозефварош у Будапешті й обов'язкове укладення договору між державою і студентами, що забороняє студентам, які навчаються за рахунок держави, працювати за кордоном протягом декількох років після закінчення навчання [8, с. 38–39].

Наступною організацією є Державне аудиторське управління (ДАУ), засноване в 1989 р., що є фінансово-економічним органом парламенту. Управління перевіряє та оцінює роботу державних фінансів. В установи є повноваження на здійснення аудиту державного бюджету, фондів, політичних партій, державних підприємств, Угорського національного банку, місцевих органів влади та інших установ, що фінансуються з державного бюджету¹. Той факт, що деякі нинішні високопосадовці ДАУ мають явне політичне минуле, викликає незначну стурбованість. Однак, незважаючи на ці потенційні ризики для незалежності, ДАУ все ще є одним із найсильніших інститутів в Угорщині [8, с. 43–44].

Вищеперелічені інституції чинять опосередкований вплив на корупційні правопорушення, а що стосується прямої протидії, то в Угорщині, на відміну від більшості країн Європейського Союзу, відсутні спеціалізовані антикорупційні органи, а безпосередня правоохоронна діяльність у сфері запобігання та протидії корупції покладається на Національну службу захисту (*Nemzeti Védelmi Szolgálat, myt i dali – NVSZ*). Національну службу захисту було створено у 2011 р. як незалежний правоохоронний орган, що входить до складу поліції Угорщини. Цей орган має загальнонаціональну компетенцію і діє відповідно до Закону

«Про поліцію», ухваленого у 1994 р. У віданні Служби перебувають справи, пов'язані з правоохоронними органами, органами державної влади тощо. Серед основних завдань Національної служби захисту є також боротьба з корупцією, запобігання проникненню організованих злочинних угруповань у поліцію, проведення розшуку, захист працівників, яким загрожує небезпека внаслідок виконання ними своїх обов'язків, та їх сімей².

У 2014 р. було реформовано державну структуру попередження корупції, в результаті чого міністру внутрішніх справ було доручено координувати всі заходи щодо запобігання та протидії корупції. Він реалізує ці повноваження за допомогою NVSZ. Із цією метою 1 жовтня 2014 р. в NVSZ було створено Департамент з попередження корупції (*Korrupciómegelőzési Főosztály – KMF*). Таким чином, структури, методи та інструменти, призначені або для запобігання, або для виявлення корупції, відтак зосередилися в одній організації – Національній службі захисту, яка забезпечує комплексний підхід до боротьби з корупцією.

Департамент з попередження корупції всередині NVSZ забезпечує стратегічне планування, методологічний супровід, оцінювання і координацію ризиків, бере участь у розробленні системи антикорупційних заходів, розробляє і проводить інформаційні кампанії з метою підвищення обізнаності населення та сприяє виконанню зобов'язань, що випливають із міжнародного співробітництва Угорщини.

З точки зору документального забезпечення антикорупційної діяльності, крім національних правових документів, за останні 20 років Угорщина приєдналась до значної кількості міжнародних актів, що зобов'язують держави криміналізувати певні форми корупційної поведінки. Найбільш важливими з них є такі:

– Протокол до Конвенції про захист фінансових інтересів Європейських Співтовариств (27 вересня 1996 р.);

– Конвенція, розроблена на основі статті К 3 (2) (с) Договору про Європейський Союз про боротьбу з корупцією за участю посадових осіб Європейських Співтовариств, посадових осіб держав – членів Європейського союзу (26 травня 1997 р.);

– Спільне рішення від 22 грудня 1998 р., ухвалене Радою на підставі статті К 3 Договору

¹ About the State Audit Office of Hungary // Az Állami Számvevőszék : сайт. URL: <https://asz.hu/en/about-us> (дата звернення: 16.05.2020).

² Goals and Tasks of the National Protective Service // National Protective Service : сайт. URL: <https://nvsz.hu/en/goals-and-tasks-national-protective-service> (дата звернення: 16.05.2020).

про Європейський Союз, про корупцію в приватному секторі;

- Конвенція про кримінальну відповідальність за корупцію, ухвалена 27 листопада 1999 р. у межах Ради Європи;

- Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності;

- Резолюція (99) 5 Комітету Міністрів Ради Європи: Угода про заснування Групи держав проти корупції;

- Резолюція (97) 24 Комітету членів Ради Європи: Двадцять керівних принципів боротьби з корупцією;

- Конвенція про боротьбу з підкупом іноземних державних посадових осіб у міжнародних ділових операціях;

- звіти про групу держав проти корупції (ГРЕКО-1999);

- повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді та Європейському економічному та соціальному комітету від 6 червня 2011 р.;

- Боротьба з корупцією в ЄС [COM (2011) 308] [9].

Угорщина як держава-учасник найважливіших міжнародних антикорупційних конвенцій прагне привести свою національну правову систему у відповідність до вимог, викладених у цих правових документах. Виконання цих зобов'язань регулярно контролюється міжнародними організаціями (ГРЕКО, ОБСЄ та УНП ООН).

Що стосується здійснення Конвенції Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію та Додаткового протоколу до неї, ГРЕКО (Група держав проти корупції) дійшла висновку, що Кримінальний кодекс Угорщини, чинний з 2013 р., відповідає вимогам Конвенції та Протоколу про її доповнення.

У звіті Європейської комісії з боротьби з корупцією, опублікованому в 2014 р., підкреслюється, що Угорщина застосовує в державному управлінні орієнтований на цілісність і профілактику підхід.

Звіт ОБСЄ, опублікований у 2015 р., «Шлях до зростання» (англ. *Going for Growth*), установив, що за останні десять років Угорщина провела значну реформу в державному управлінні. Водночас ОБСЄ рекомендувала майбутнім політикам поліпшити обмін інформацією між державними організаціями та інтеграцію баз даних, а також підвищити прозорість і конкуренцію у сфері державних закупівель¹.

У 2010 р. Угорщина приєдналася до Міжнародної антикорупційної академії, яка була заснована спільно ООН, Інтерполом, Європейським бюро по боротьбі з шахрайством та Австрією. Це перший навчальний заклад, який присвячує себе виключно боротьбі з корупцією. Академія готує фахівців з усього світу, як із державного, так і з неурядового сектора, включно з представниками приватного сектора, суспільства, судових органів, поліції, прокуратури тощо.

28 березня 2012 р. в Угорщині була ухвалена Програма щодо попередження корупції в державному управлінні, метою якої є викорінення корупції у сфері державного управління та деякою мірою в ширшій публічній сфері. У Програмі щодо попередження корупції в державному управлінні була підкреслена важливість запобігання корупції і посилення цілісності поряд із правовими інструментами. Реалізується вона за допомогою створення та реалізації декількох планів дій, кожен із яких розраховано на два роки.

Загальною метою Програми є викорінення корупції в Угорщині шляхом посилення організаційного опору, інформованості громадян, суспільної довіри та прозорості, а також ужиття рішучих та ефективних заходів проти злочинців, пов'язаних із корупцією.

Галузі втручання охоплюють: підвищення прозорості використання державного бюджету, розроблення адміністративних процедур, просування етичних методів ведення бізнесу, розширення антикорупційної освіти і навчання та підвищення обізнаності та зміцнення людських і матеріальних ресурсів, необхідних для ефективної боротьби з корупцією.

Висновки

Угорську систему запобігання та протидії корупції, на нашу думку, не можна вважати взірцевою, що доводить і зниження місця Угорщини за останній час у різноманітних міжнародних рейтингах оцінки корупції. Це відбувається значною мірою через часткову централізацію влади і повноважень (порівняно з іншими країнами, що входять до складу ЄС) у руках так званої правлячої партії Фідес та уряду під керівництвом Віктора Орбана за останні 10 років, про що говорять навіть міжнародні експерти. Крім того, викликає питання доцільність максимального зосередження антикорупційних повноважень у межах одного органу – Національної служби захисту, тобто, фактично, в межах поліції, оскільки з часом це може призвести до надмірної концентрації владних повноважень і зміщення системи стримувань і

¹ Economic Policy Reforms: Going for Growth 2015 // OECD : сайт. URL: <https://www.oecd.org/economy/growth/going-for-growth-2015.htm#cn> (дата звернення: 16.05.2020).

противаг. Проте навіть ураховуючи недосконалість сучасної системи, рівень корупції в Угорщині залишається набагато нижчим, ніж у більшості країн світу (нагадаємо, за даними Індексу сприйняття корупції в 2019 р. Угорщина посідає 70 місце зі 180 країн світу¹).

Що стосується функціонування державного управління, то для успішної організації системної діяльності із запобігання корупції необхідно, перш за все, підвищити роль громадськості, прозорості: забезпечити доступ

громадськості до достовірної інформації та об'єктивних результатів досліджень, створити інфографіки, що демонструють негативні прояви і наслідки корупції в суспільстві; заохотити до участі громадськості (включно з пресою) і громадянське суспільство у програмах, спрямованих на протидію корупції, але головним завданням має бути розроблення прозорої та доступної методики проведення процедури державних закупівель, подання заявок на гранти й тендери і системи їх моніторингу.

Список бібліографічних посилань

1. Osipian A. Corruption hierarchies in higher education in the former Soviet Bloc. *International Journal of Educational Development*. 2009. Vol. 29. Pp. 321–330. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2008.08.006>.
2. National Anti-Corruption Programme (2015–2018) // Corruption prevention : сайт. URL: <http://corruptionprevention.gov.hu/download/c/fe/02000/National%20Anti-Corruption%20Programme%20Hungary%202015-2018.pdf> (дата звернення: 16.05.2020).
3. Mishra A. Persistence of corruption: some theoretical perspectives. *World Development*. 2006. Vol. 34, Iss. 2. Pp. 349–358. URL: <https://EconPapers.repec.org/RePEc:eee:wdevel:v:34:y:2006:i:2:p:349-358> (дата звернення: 16.05.2020).
4. Bokor T. Magyar fiatalok és a korrupció viszonya a médiahasználat tükrében. *Magyar Tudomány*. 2018. No. 179 (2). Pp. 195–205. URL: [https://mersz.hu/mod/object.php?objazonosito=MaTud\(2018\)2_3.pdf](https://mersz.hu/mod/object.php?objazonosito=MaTud(2018)2_3.pdf) (дата звернення: 16.05.2020).
5. Korrupció // Transparency International Magyarország : сайт. 30.01.2016. URL: <https://transparency.hu/antikorrupcios-kisokosok/korrupcio/> (дата звернення: 16.05.2020).
6. 10 Facts about corruption in Hungary // The Borgen Project : сайт. URL: <https://borgenproject.org/10-facts-about-corruption-in-hungary/> (дата звернення: 16.05.2020).
7. Fazekas M. A Diagnosis of Corruption in Hungary. *ERCAS Working Papers*. 2010. No. 7. Pp. 205–212.
8. Corruption Risks in the Visegrad Countries Visegrad Integrity System Study // Regional Anti-Corruption Initiative : сайт. URL: <http://rai-see.org/wp-content/uploads/2016/01/visegrad.898.pdf> (дата звернення: 16.05.2020).
9. Tóth M. A Few Remarks About the Criminal Corruption in Hungary. *Journal of Eastern European Criminal Law*. 2014. Iss. 1. URL: http://real.mtak.hu/18393/1/a_few_remarks.pdf (дата звернення: 16.05.2020).

Надійшла до редколегії 20.05.2020

МАКАРЕНКО В. С. ОБЩИЕ ОСНОВЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В СТРАНАХ ВЫШЕГРАДСКОЙ ЧЕТВЕРКИ: ОПЫТ ВЕНГРИИ

Исследованы истоки и общие принципы противодействия такому негативному социальному явлению, как коррупция. Выяснено место Венгрии и Украины в мировом рейтинге восприятия коррупции. Рассмотрены основные организации, деятельность которых направлена на предотвращение и противодействие коррупции, среди которых основным является Национальная служба защиты. Кроме того, рассмотрены основные международные регулятивные акты антикоррупционной направленности, действующие на территории Венгрии.

Ключевые слова: коррупция, Венгрия, Украина, противодействие коррупции, антикоррупционная деятельность, борьба с коррупцией.

MAKARENKO V. S. GENERAL PRINCIPLES OF ANTI-CORRUPTION IN V4 VISEGRAD COUNTRIES: EXPERIENCE OF HUNGARY

Corruption in Hungary poses a significant risk to business, especially in the tax administration and public procurement sectors, which suffer from its high level. The public procurement process and the tendering process are insufficiently protected from irregularities at the local level due to strong informal relations between business and representatives of government at the

¹ CPI 2019 // Transparency International Hungary : сайт. URL: <https://transparency.hu/en/adatok-antikorrupcirol/korrupcio-erzekelesi-index/cpi-2019/> (дата звернення: 16.05.2020).

local level. Public opinion polls on general and specific corruption issues show that a third of Hungarians consider corruption and abuse of power to be widespread in Hungary's public administration system.

The purpose of this article is to clarify the origins of the formation and to study general experience in implementing activities aimed at preventing and combating corruption in one of the countries of V4 Visegrad Group – Hungary, a neighbor of Ukraine, post-socialist country and member of the European Union since 2004, as well as to analyze its results and the possibility of implementing certain provisions into national legal system.

The author has clarified the place of Hungary and Ukraine in the world rankings as the result of the study, in particular in the Corruption Perceptions Index. The author has studied the data of sociological research conducted in Hungary to identify the most corrupt areas of public life, to determine the attitude of the population to the level of corruption and willingness to participate in its reduction, as well as to summarize the factors that led to such results.

The activities of certain Hungarian state organizations that directly or indirectly prevent and combat corruption, including the Ombudsman, the State Audit Office and the National Defense Service of Hungary, have been considered. The legal basis for the implementation of anti-corruption policy from international acts to the National Program for the Prevention of Corruption in Public Administration has been determined.

The author has made an attempt to summarize the reasons for the decrease in the level of effectiveness of the implementation of the anti-corruption strategy and recommendations aimed at improving its effectiveness.

Key words: *corruption, Hungary, Ukraine, counteraction to corruption, anti-corruption activities, fight against corruption.*